І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone:
BArclay 7-4125

РІК LXVIII. Ч. 18 ЦЕНТІВ 12 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 28-го СІЧНЯ (JANUARY) 1961 TWO SECTIONS (SECTION 1) No. 18 VOL. LXVIII.

КЕННЕДІ ЗАПОВІДАЄ ЗАХОДИ ДЛЯ ПОБОРЮВАННЯ РЕЦЕСІЇ І БЕЗРОБІТТЯ

26-го січня відбулося перше засідання кабінету Президента при меншому числі присутніх, як за Айзенгавера

Вашингтон. — Президент Кеннеді запросив на окрему нараду в п'ятницю 27-го січня кількох своїх співробітників, з якими має вирішити, яким би способом можна було підтримати економіку країни то допомогти безробітним, число яких збільшується і в січні має перевищити 5 мільйонів. В цій конференції в Білому Домі беруть участь секретар скарбу Даґлес Ділон, секретар праці Артур Дж. Ґолдберґ і конґресмен з Аркенсо Вілбур Д. Міллс, який є головою Палатної Комісії Способів і Засобів, яка в першу чергу обговорює всі законопроєкти, що відносяться до податків і до сум, призначених на допомогу безробітним. Секретар Білого Дому П'єр Салінґер заявив, що Кеннеді хоче вирішити справу, як найкраще можна б скріпити економіку ЗДА. З поінформованих джерел повідомляють, що Кеннеді плянує продовжити час допомоги тим безробітним, які вже її не дістають, бо їм скінчився речинець законної допомоги з титулу безробіття, який в окремих стейтах є різний, пересічно виносить 26 тижнів. — 26-го січня Кеннеді проводив першим засіданням свого кабінету і просив своїх помічників, щоб щиро висловлювали свої думки, бо тільки тоді праця кабінету матиме успіхи. Президент сказав, що він читав спогади давніших членів кабінету, які його переконали в тому, що тільки щирість вислову вможливлює успішну працю кабінету. В засіданні, крім Президента, взяли участь: головний поштмайстер Едвард Дей, амбасадор до Об'єднаних Націй Адлей Е. Стівенсон, віце-президент Линдон В. Джансон, секретар оборони — Роберт МекНамара, рільництва — Орвілл Л. Фріман, праці — Артур Дж. Ґолдберґ, здоров'я, виховання і добродійности — Абрагам А. Рібікофф; торгівлі — Лютер Г. Годжес; Роберт Ф. Кеннеді — головний прокуратор, державний секретар — Дін Раск; секретар скарбу — Даґлес Діллон і секретар внутрішніх справ — Стюарт Юдолл. Число учасників було дещо менше як за Айзенгавера, бо крім секретарів були ще такі дорадники Кеннеді: д-р Волтер Геллер — голова Ради Економічних Дорадників; директор бюджету — Дейвід Е. Белл; Теодор С. Соренсен — окремий дорадник Президента і Фред Дж. Даттон — секретар кабінету. Ніхто з присутніх на залі кабінету не хотів виявити пресі, що було предметом нарад, бо члени кабінету виходили задніми дверми, щоб не бачитися з журналістами. — Кеннеді найменував посадника міста Медісону, Івена А. Нестінґена на пост підсекретаря здоров'я, виховання і добродійности. На цей пост Президент плянував призначити свого шваґра — Сарджента Шрівера з Шикаґо, але не здійснив пляну, хоч Шрівера гаряче підтримував Абрагам Рібікофф, який є секретарем здоров'я. Кеннеді найменував ще цілу низку інших вищих урядовців, між ними є і Ніколас де Б. Каценбах, який зайняв пост асистента головного прокуратора. Каценбах давніше займав пост головного правного дорадника летунства, а ще давніше був професором права в Єйльському університеті. Першою головною турботою Кеннеді є справа економіки, яка виявляє признаки рецесії, бо збільшується число безробітних, яке має переступити 5 мільйонів в зимових місяцях. У зв'язку з тим актуалізується справа допомоги безробітним, головним чином тим, які вже вичерпали той час, в якому їм прислуговує користати з допомоги для безробітних. В цій справі Конґрес мусітиме ухвалити відповідні закони, які продовжували б їм допомогу. Про пляни в цій справі Президент має ширше говорити в своєму посланні про Стан Унії, яке він має особисто предложити об'єднаним Палатам Конґресу в понеділок 30-го січня.

ПЕРШЕ ЗАСІДАННЯ УРЯДУ ПРЕЗИДЕНТА КЕННЕДІ. — В четвер дня 26 січня ц. р. відбулося в Білому Домі перше формальне засідання уряду президента Кеннеді. На фото (від ліва): генеральний поштмайстер Дж. Едвард Дей, амбасадор до ОН Адлей Стівенсон, віце - президент Джансон, секретар оборони Роберд С. МекНамара, секретар рільництва Орвілл Л. Фріман, секретар праці Артур Голдберґ, секретар здоров'я й освіти Абрагам Рібікоф, секретар торгівлі Лютер Годжес, генеральний прокуратор Роберт Кеннеді, державний секретар Дін Раск, президент Кеннеді, секретар скарбу С. Даглес Діллон і секретар внутрішніх справ Стюарт Юдолл.

ТАКОЖ У ПАЛАТІ РЕПРЕЗЕНТАНТІВ БУЛА ПРОВЕДЕНА МОЛИТВА ЗА УКРАЇНУ

ЗАКОНОДАВЦІ ПРОДОВЖУЮТЬ ЗАЯВИ З НАГОДИ РОКОВИН 22-го СІЧНЯ

Вашингтон. — У повідомленні про наради Конґресу З'єдинених Держав у понеділок, 23-го січня, та про відкриття нарад Сенату молитвою за український нарід і його визволення, проведеною о. монсіньйором Миколою Бабаком, ректором української католицької колеґії у Стемфорді, переочено в Конґресовому Протоколі (Рекорді), звідки згадане повідомлення було взяте, що в тому ж дні також і Палата Репрезентантів у тому ж дні започаткувала свої наради подібною молитвою за Україну та її нарід. Молитву провів всч. о. протопресвітер Лев Весоловський з української православної церкви св. Володимира з Ню Йорку. Тим часом, законодавці продовжують складати свої багатомовні заяви з нагоди роковин проголошення української державної незалежности і соборности 22-го січня 1918 і 1919-го років, висловлюючи найвищі признання для українського народу за його волелюбність, його культурні досягнення та його невпинну боротьбу за волю і незалежність, яку він продовжує проти свого комуно-московського гнобителя. Усі ці заяви будуть поступово передруковані в оригіналі на сторінках англомовного „Українського Тижневика". Крім названих у попередніх числах „Свободи" сенаторів і конґресменів, які склали свої заяви з нагоди українських роковин 22-го січня під час нарад Конґресу 23 і 24-го січня, в Конґресовому Рекорді з нарад в середу 25-го січня подано, що в тому дні ще такі конґресмени склали свої заяви на цю тему: Дулскі, Рей Найґард, Домінік Деніелс з Ню Джерзі, Роберт Джіалімо з Коннектикат, Елмер Голланд з Пенсилвенії, Гордон МекДонаф з Каліфорнії, Френк Ковалскі з Коннектикат, Чарлз Буклі з Ню Йорку, Чарлз Діґс з Мішіґену, Луіс Рабаут з Мішіґену, Алфред Сантанґело з Ню Йорку і Самюел Страттон з Ню Йорку. Сенат у тому дні не мав нарад.

КЛІВЛЕНД, НЮАРК, ДЖЕРЗІ СИТІ, БАЙОН ВІДЗНАЧАТЬ В НЕДІЛЮ РОКОВИНИ 22-го СІЧНЯ

У найближчу неділю, 29-го січня, ряд українських громад, між ними такі, як Клівленд, Нюарк, Джерзі Ситі і Байон влаштовують відповідні імпрези для відзначення роковин проголошення української державної незалежности і соборности. У Клівленді імпреза відбудеться в авдиторії школи Лінкольна і святочну промову виголосить п. Д. Галичин, а на святі в Нюарку, що відбудеться в залі Української Централі о год. 6:30 ввечорі, промовлятиме ред. Вячеслав Давиденко. Святочна Академія в Джерзі Ситі відбудеться у великій залі нового Народного Дому з промовами ред. Івана Кедрина-Рудницького та першим на українському форумі виступом амбасадора Фелпса Фелпса, одного з найкращих не тільки промовців, але й знавців народовбивчого большевизму та східньо-европейських, зокрема українських проблем. Амбасадор Фелпс, що за адміністрації президента Трумана був в активній дипломатичній службі, мабуть повернеться до неї знову за нової демократичної адміністрації президента Кеннеді. На цій же імпрезі, в її мистецькій частині, виступить оперова співачка Марія Лисогір. В усіх цих місцевостях були своєчасно проголошені їхніми посадниками Дні Української Незалежности 22-го січня та виставлені в тому дні на їхніх ратушах українські прапори.

Українець очолює канадійську делеґацію на Міжнародний Конґрес

В днях 4-9 квітня ц. р. відбудеться в Фльоренції та Пізі, в Італії, 7-ий Міжнародний Конґрес Назвознавства (Ономастики). Участь у ньому прийматимуть представники понад 40 країн, в тому ЗДА, Канади, Австралії, Арґентини, Бразилії й ін. З-поза залізної заслони будуть заступлені Мадярщина, Югославія, Чехословаччина й Польща. До участи в Конґресі зголошені такі українці: д-р І. Сидорук із Синсиннаті, Огайо, ЗДА, та Яр. Славутич із Едмонтону, проф. М. Боровський із Вінніпеґу й проф. Яр. Рудницький із Вінніпеґу. Цей останній, як постійний делеґат Канади до Міжнародного Ономастичного Центру, очолює канадійську делеґацію на Конґрес.

Твайнінґ запевняє, що збройні сили ЗДА наймогутніші в світі

Вашинґтон. — Емеритований генерал Натан Ф. Твайнінґ, колишній голова Об'єднаних Шефів Штабу, промовляючи на прийнятті Крайової Асоціяці Промислової Безпеки, гостро виступив проти тих, які твердять, що збройні сили ЗДА стоять на другому місці, бо перше місце зайняв СССР. Твайнінґ сказав, що про це найкраще знає Москва, бо якби було інакше, то вона вже давно була б почала війну. Генерал Твайнінґ гостро говорив проти тих, які ширять паніку і твердять, що в атомовій війні згине велике число американців, і тому ті дефетисти домагаються, щоб ЗДА за всяку ціну мирилися з комуністами. Твайнінґ сказав, що ці песимісти є „самозадоволені з розпачі" і хотіли б капітулювати перед СССР, хоч немає до цього найменшої причини, бо збройні сили цієї країни є такі потужні, що СССР не відважується на нову аґресію.

В АМЕРИЦІ

● **З Білого Дому** повідомляють, що президент Кеннеді і його дружина починають товариське життя тим, що в неділю 29-го січня дають прийняття для членів нового уряду і їхніх дружин. Для чоловіків стрій звичайний, для пань — пополудневий. Це прийняття буде о год. 5-ій по полудні. 8-го лютого має відбутися прийняття для дипломатичного корпусу, в якому, крім чужих дипломатів, будуть брати участь віце-през. Линдон Б. Джансон і державний секретар Дін Раск та їхні дружини. Дипломатичний протокол вимагає, щоб чужинні дипломати офіційно складали візиту новому президентові. Ця візита обмежується тільки до складення візитивки. Офіційне прийняття звільнить дипломатів навіть від цієї формальної візити.

● **Генерал армії Даґлес МекАртур** відзначив 26-го січня 81-річчя з дня народин в гот. Валдорф-Асторія в Ню Йорку, де він постійно живе. На прийнятті з цього приводу було 140 колишніх вищих офіцерів, колеґ генерала. Господарем прийняття, за давньою традицією, був генерал майор Л. Дж. Свердрап, який як емерит, живе в Ст. Луїсі, Мізурі.

Звільнені Москвою летуни прибувають до Вашинґтону із опізненням

Вашинґтон. — Звільнені востанне після розмови американського амбасадора до Совєтського Союзу Томпсона з совєтським прем'єром Хрущовим американські летуни із залоги літака РБ-47 кап. Джан Р. МекКон і кап. Фріман Б. Олстед не прибули, як передбачувано, в четвер пополудні до Вашинґтону, де їх очікували їхні дружини, як теж представники уряду. Лет їх з Амстердаму мусів бути припинений в Лябрадорі з огляду на снігову бурю. Приїзд їх до Вашинґтону — на летунську базу Ендрю в Меріленді пересунено тому на п'ятницю дня 27 січня в полудне. Прибулих летунів зустрічатиме на летовищі сам президент Кеннеді. Після короткого відпочинку і перевірки їхнього здоровного стану у військовім шпиталі обидва летуни і їхні жінки мали б бути гістьми на підвечірку, влаштованому в Білому Домі през. Кеннеді і його дружиною Джеклін. Білий Дім заборонив будь-які інтервю із звільненими летунами, заявляючи, що всі їхні виступи мусять бути узгіднені наперед з військовим командуванням і з державним департаментом.

ЗДА, мабуть, відкличуть погоню за „Санта Марією" — після звільнення пасажирів

Вашинґтон. — Командант американської Атлянтійської фльоти, адмірал Роберт Л. Денісон, звернувся до вищих чинників у Вашинґтоні за виразною вказівкою, як він має повестись супроти захопленого групою португальських політичних противників теперішнього режиму в Португалії — великого понад 20.000-тонового пасажирського корабля „Санта Марія", якщо полк. Генрік Ґальвао, провідник цих модерних піратів, висадить в якомусь малому порті всіх кругло 600 пасажирів корабля, або погодиться на перенесення їх на американський корабель чи на транспортні літаки на широкому морі. Ґальвао рішуче відмовився завернути з свого курсу та вплисти до будь-якого порту при американському континенті. Він не виявив докладно цілі своєї подорожі і деякі коментатори гадають, що він кружлятиме по широких водах Атлянтику до того часу, поки котрась держава не заявить свою готовість дати йому і його колегам політичний азиль. Здогадуються, що він — мабуть — хотів би продістатись до котроїсь африкансько-муринської держави, ворожої супроти Португалії за її колоніяльний режим в Мозамбіку й Анґолі. Португальський уряд Салязара вислав також воєнний корабель для перехоплення „Санта Марії". Офіційні португальські чинники погрожують міжнародним конфліктом, якщо ЗДА відмовляться трактувати справи „Санта Марії", як піратський акт і визнають статус політичного борця за Генріком Ґальвао. Контр-адмірал Аллен Смит висловив телефонічно ґратуляції 24-річному лейтенантові летунства Даніслові Кравєсові, пілотові літака, який відкрив „Санта Марію", впродовж трьох годин кружляв над кораблем і перевів із Генріком Ґальвао та різними пасажирами досить широку розмову.

Західня Німеччина готова видати 6 більйонів долярів на закордонну допомогу

Бонн. Західньо-німецьке міністерство народного господарства виготовило на доручення міністра д-ра Людвіґа Ергарда проєкт видаткування на допомогу недорозвиненим закордонним країнам $6 більйонів впродовж найближчих 10-х років. Цей проєкт не має безпосереднього зв'язку з пропозицією заплатити З'єдиненим Державам титулом вороту воєнного довгу і завдатку на воєнно-промислові замовлення кругло $1,200.000.000 у 1961 р., але ці обидві справи стосуються акції задля направлення американського платничого балансу. В минулому році цей платничий баланс ЗДА дійшов до $4 більйонів дефіциту, коли за той сам час західньо-німецький платничий баланс виказав $2 більйони надвишки. Великими позиціями, що склались на той американський дефіцит, є допомога Америки Німеччині в післявоєнних роках на суму $3 більйони, утримання американського війська в Західній Німеччині й американська щорічна допомога відсталим чужим країнам. ЗДА стоять на становищі, що з хвилиною, коли Західня Німеччина й деякі інші західньо-европейські країни дійшли до високого добробуту і фінансового стану, вони повинні відтяжити Америку в таких її видатках, які вже почали загрожувати вартості доляра. Західньо - німецький уряд признав слушність того принципу, але зреалізування його вимагає довгих нарад та законодатних актів.

Українська хроніка

● **„Україна — вибрана бібліографія англійською мовою"** — це назва маґістерської праці Романа Вереса, що появилася англійською мовою у видавництві Університету Західнього Мишиґену. Праця попереджена окремим коротким ступом про Україну („україніка") — яких 1.000 позицій — з різних ділянок наявки і знання, особливо ж історії. Праця буде важливим підручником для всіх українців і чужоземців, що вивчають історію України й українське питання.

22 СІЧНЯ В НЮАРКУ

Акт відписання проклямації Дня Української Незалежности посадником Нюарку. Сидять (зліва): голова „Чорноморської Січі", фундатора українського прапору для міста, Маріян Кормило, і посадник міста Ліо П. Карлін. Стоять (зліва): інж. Михайло Поштар, д-р Осип Удриско, д-р Володимир Комаринський, п. Михайло Матіяш і сотник Юрій Кононів.

ГАММЕРШИЛД НЕ ВИКЛЮЧАЄ ВІДКЛИКАННЯ ВІЙСЬК ОН З КОНҐО

Об'єднані Нації. — Генеральний секретар Об'єднаних Націй Даґ Гаммершилд висловив в обіжнику до всіх членів Ради Безпеки ОН острах, що відкликання деякими державами своїх військових контингентів з 20.000-го міжнародного війська ОН в Конґо може довести до відкликання взагалі всього того експедиційного корпусу. Гаммершилд боїться одночасно, що відворот збройної сили Об'єднаних Націй майже автоматично стане гаслом для різних взаємно ворогуючих конґолійських племен до братовбивчої громадянської війни і що без активної асисти збоку Об'єднаних Націй Конґо, як одностайна держава, розпадеться. Тому тим часом Гаммершилд старається доповнити зредуковані війська ОН в Конґо. Секр. Даґ Гаммершилд звернувся до кількох азійських і африканських держав з запитом, чи не були б вони схильні вислати контингенти своїх військ до різнонаціональної армії ОН в Конґо. Гаммершилд має клопіт, бо три африканські держави, що підтримують ув'язненого колишнього прем'єра Люмумбу, на знак протесту проти поведення місії ОН в Конґо відкликали відтіль своїх 5.000 вояків. Деякі членські держави НАТО післали б туди свої війська під прапором ОН, але Гаммершилд хоче послідовно триматися принципу, щоб місія ОН в Конґо користувалась тільки, або здебільша, військами азійсько - африканських країн. Гаммершилд хотів би дістати якнайчисленніший контингент військ з Індії, але саме тамошній прем'єр Неру дуже нерадо ставиться до питання анґажування Індії в замотані й страшенне спірні внутрішні справи Конґа. Тим часом в самому Конґо його президент Жозеф Касавубу почав в минулу середу нараджуватися із 250 проводирями різних муринських племен Конґа. Однак його найбільші противники з табору Люмумби, які захопили владу в провінціях Орієнталь і Ківу, ані самі не прибули на ту конференцію, ані не прислали своїх репрезентантів. Це покищо підготовча конференція до наступної, повної, яка має відбутися за який місяць в столиці Катанґа. Центральною проблемою нарад є державний устрій Конґа: Касавубу завжди поручав федерацію автономних провінцій, а Люмумба і його комуністичні прихильники стоять за сильно сцентралізовану диктаторську владу, за зразком комуністичних партій і держав. Президент Касавубу в новому листі до Гаммершилда повторив свою скаргу проти шефа місії ОН в Конґо індійця Расшвара Даяла, заявивши, що Даял втратив довір'я в керівних конґолійських кіл і в конґолійському народі і тому його перебування далі на тому становищі перешкоджує ділу санації відносин в Конґо. Касавубу вже раніше оскаржував Даяла, що він сприяє прокомуністичним силам, які підтримують ув'язненого Люмумбу.

Альжирсько-арабські партизани чекають на мирову ініціятиву від де Ґоля

Якарта, Індонезія. — Прем'єр закордонно - революційного уряду Альжиру, що його покликали до життя арабські націоналісти з Альжиру, які оце вже шостий рік ведуть в Альжирі партизанську війну проти Франції, Ферґат Аббас, заявив під час своїх відвідин в столиці Індонезії, що це справа тільки французького уряду, чи і коли можуть почнатися безпосередні французько-альжирські переговори. Ферґат Аббас заперечив, наче б такі переговори вже велися тайком і крадькома, але признав, що мусульманські партизани з Альжиру готові до переговорів про умови запланованого плебісциту в Альжирі, який має вирішити майбутній правно-державний стан Альжиру. Арабські націоналісти готові переговорювати про все — про перебування в Альжирі французьких військ, про майбутність Сагари і добування її природних багатств, про ґарантії для европейських мешканців Альжиру — але до часу вирішення за обопільною згодою справи військового перемир'я і умовин плебісциту — вони, мусульманські партизани, відмовляються припинити революційно-партизанську війну.

У комуністичній партії Франції — розкол

Париж. В середині найбільшої у Франції Комуністичної партії від довшого часу йдуть гострі суперечки, бо один вважок скидає на другого вину за упадок партійних впливів, який найяскравіше проявляється в щораз нових успіхах президента де Ґоля. Останнім наявним доказом програ комуністичних демагогів був 8 ц. м. плебісцит над загальною політикою де Ґоля щодо Альжиру, при чому 75 % французів висловились в користь де Ґоля. Від 13 до 15 ц. м. нараджувався в цій справі ЦК Комуністичної партії Франції і в офіційному комунікаті, проголошеному із цього приводу в минулу середу признається до існування поважних розбіжностей в партії. Внутрішню опозицію проти старого партійного лідера Моріса Тореза вели два його заступники, Льорен Касанова і Марсель Сервен. Торез все ж знайшов більшість партійного ЦК по своєму боці й обох тих видатних французьких комуністів засуджено за „опортуністичну критику" партійного проводу. Французькі комуністи втратили вплив на формування французької публічної опінії однаково в справі фінансово-господарських реформ режиму де Ґоля, як також і в справі політики супроти Альжиру.

У СВІТІ

● **Закордонно- революційний уряд** альжирських арабів заявив в комунікаті, що вина за смерть французького військового капеляна і чотирьох монахинь, що згинули в засідці з рук арабських партизанів, паде на французів, бо вони їхали військовим автом і під військовим конвоєм. Альжирсько-арабські націоналісти заповідають продовжування війни в Альжирі, поки не дістануть ґарантій щодо свободи плебісциту в Альжирі.

● **Йорданський король Гуссейн** прийняв на авдієнції єпископа Франсіса Сейра з Вашинґтону, голову американської аґенції для втікачів, і довго приязно розмовляв з ним. Американський єпископ об'їздить Середній Схід, болючою проблемою якого є мільйон арабських втікачів із Палестини.

● **З двох провінцій Конґа,** Орієнталю і Ківу, де верх взяли прихильники Люмумби, втікають білі, непевні свого життя. Люмумбівські мурини, підбурені демагогічною пропаґандою, у кожному білому вбачають „бельгійського шпигуна". Місія Об'єднаних Націй в Конґо, серед якої є також прихильники Люмумби, допустивши до зросту його впливів, тепер має клопіт з проблемою евакуації всіх білих, бо з одного боку грозить їм винищення, з другого — без білих не може втримаватися тамошнє впорядковане життя.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917. — authorized July 31, 1918.
Адреса: „SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Поступки бандита

1-го липня 1960-го року над Баренцевим морем у підбігуновому обширі большевики збили американський неозброєний літак РБ-47, при чому чотири летуни згинули, а двох, що врятувалися з поміччю парашутів, большевики схопили і ув'язнили. Американський і англійський уряди рішуче твердили, що той літак знаходився над відкритим морем і що зістрілення його було черговим злочином, який порушував міжнародне право і примітивні принципи людяности. Але Москва, стосуючи тактику „лови злодія", внесла була скаргу до Ради Безпеки Об'єднаних Націй проти Америки, яка ніби допустилась нового акту порушення совєтської території задля шпигунських цілей. Рада Безпеки відкинула ту скаргу, проте Москва не погодилась, щоб справу розглянула міжнародна слідча комісія. СССР уперто відмовлявся звільнити двох ув'язнених летунів, шантажував американський уряд погрозою, що тих летунів судитимуть як шпигунів „з усією суворістю закону", і впродовж більше як півроку нікого до них не допускав. Аж ось три дні тому раптом звільнено тих двох летунів.

Совєтський комунікат у цій справі представляє звільнення двох американських летунів, як акт високої людяности, якщо не особливої ласки, і як доказ примирливости та бажання поліпшити совєтсько - американські взаємини. Президент Кеннеді, який уперше виявив факт звільнення летунів на своїй пресовій конференції минулої середи, слушно зазначив, що хоч Хрущов рішився звільнити летунів безпосередньо після двогодинної розмови з американським амбасадором у Москві, Томпсоном, ця подія не стоїть ні в якому зв'язку з пляном зустрічі його, Президента, з Хрущовим, і що він покищо не плянує такої зустрічі. Однак, не з'ясовує справи, а радше може кинути на неї неправильне світло заява президента Кеннеді, що „американський уряд вдоволений з цього рішення совєтського уряду і вважає, що ця його акція відсуває поважну перешкоду для покращання совєтсько - американських взаємин".

Американський нарід та опінія вільного світу не мають найменшої причини до „вдоволення" з совєтської поведінки, не кажучи вже про те, що мови не може бути про будь-яку вдячність чи признання. Бо вся історія з літаком РМ-47 і його залогою — це типовий зразок стосованої вже понад 40 років большевицької тактики. Спершу загарбується чужі території чи переводиться масові й індивідуальні акти терору супроти уярмлених народів, — опісля звертається їм дрібну частину з пограбованих їхніх прав чи власности і розреклямовується все це, як доказ великого совєтського поступу, „відлиги", ліберальних реформ, миролюбности і Бог-зна яких чеснот. Це цілком так, як робить бандит, який вдирається вночі до чужої хати, вбиває дружину власника, схоплює його дитину і грабує дім, а за якийсь час виявляє „велику людяність", вертаючи дитину чи частину пограбованих грошей і вимагаючи за це подяки й признання.

Своїми здобичами, набутими внаслідок агресії і терору, Совєти шантажують світ і використовують ті здобичі, як політичні атути та предмети політичного торгу. Вони вважають за велику з свого боку поступку, якщо зрікаються частинки того, що придбали грабежем і насильством. Не подяками, а виявами сили і невгнутости можна протидіяти совєтському імперіялізмові.

Колоніяльний грабіж України

Микола Подгорний, перший секретар Комуністичної партії України, звітуючи 11 січня у своїй доповіді на московському пленумі ЦК КПСС про виконання Українською ССР державного пляну і соціялістичних зобов'язань у виробництві і продажу державі продуктів рільництва і тваринництва в 1960 році, хвалився різними „досягненнями", що їх добилася, мовляв, під „мудрим керівництвом партії" і завдяки „наполегливим зусиллям" керівництва КПУ Українська ССР, обережно стверджуючи, поміж рядками, деякі недотягнення, а то й зриви в її сільському господарстві. Згідно з його даними, гуртовий збір зерна в 1960 році досягнув 1.630.000.000 пудів, з чого продано державі 358,000.000 пудів, був „перевиконаний" плян продукції м'яса, що його продано державі понад 1.500.000 тонн, і був недовиконаний плян з молоком, якого продано державі всього 6,000.000 тонн проти заплянованих 6.300.000. В дальшому говорив Подгорний про те, що, з огляду на погані кліматичні умовини, зокрема через морози, посуху та чорні бурі, в Україні не повелося виконати всіх намічених плянів щодо збільшення продукції в окремих ділянках рільництва і тваринництва. До очевидних зривів у сільському господарстві, особливо у вирощуванні кукурудзи, признався Подгорний щойно притиснутий до муру Хрущовим, притакуючи Хрущову, що половина врожаю кукурудзи була знівечена або розкрадена.

Але всю глибину і ширину краху совєтської сільсько - господарської політики в Україні розкрив сам таки Хрущов, частинно у своїх репліках на твердження Подгорного і передусім у своїй заключній доповіді на згаданому пленумі 17-го січня ц. р. Оперуючи конкретними цифрами, Хрущов довів, що продаж українського зерна державі зменшується з року на рік і виносив у 1948 р. — 613 мільйонів пудів, в 1949 — 534 мільйони пудів, в 1958 — 553 млн. пудів, в 1959 — 451 млн. і в 1960 р. — вже тільки 358 млн. пудів. Підкреслюючи, що 1948 і 1949 роки були важкими післявоєнними роками і що в 1960 р. українське сільське господарство диспонувало 115,000 просапних тракторів проти 14.000 в 1949, 29.000 культиваторів для міжрядкового обробітку в цьому ж 1960 р. проти 1.600 в 1949 році і до того 45.000 сівалок та 19.500 комбайнів для збирання кукурудзи, що їх в 1949 році взагалі не було. Хрущов ствердив, що, не зважаючи на все це і крім того на наявність далеко більшої кількости досвідчених робітників, продаж збіжжя державі колгоспами і радгоспами зменшився майже на половину. Яка катастрофальна ситуація в ділянці рільництва, може свідчити приклад з одної із найбільш урожайних областей України, — Полтавщини, яка в 1940 р. випродукувала була 20.7 центнера кукурудзи з гектара, в 1929 р. — 20.1, в 1957 — 13.9, а в 1960 р. — лише 10.1 центнера. Ця сама область продала була державі в 1949 р. 85.000 тонн кукурудзи, а в 1960 р. — вже тільки 8.000 тонн. Подібна ситуація і в продукції молока: удій від однієї корови зменшився в 1960 р. в Київській області на 583 клгр. — до 2.209 клгр. проти 2.792 в 1957 році, і в Дніпропетровській області на 276 клгр. — до 1.924 клгр. в 1960 р. з 2.200 клгр. в 1957 році. Чисел про ситуацію в тваринництві ні Подгорний, ні Хрущов не подали, але про те, що вона не менше катастрофальна, свідчать згадки в їх доповідях і в пресі про дошкульний брак кормів для худоби, що й приводить до масового вирізування її поголів'я.

Не зважаючи на всю катастрофальність ситуації в Україні, московський пленум призначив для неї контингенти вдвоє вищі супроти минулого року. Так, згідно з постановою цього пленуму, Українська ССР має здати в найближчі роки державі по 700.-000,000 пудів зерна, 2.800,000 тонн м'яса і 12.500,000 тонн молока. Очевидно, що ця нова збільшена грабіж продуктів українського сільського господарства відбуватиметься в першу чергу коштом українського населення, як це завжди бувало в дотеперішній історії грабіжницько - експлуататційного колоніяльного режиму Москви в Україні. Московські намісники і колгоспні гайдуки, щоб виконати вимогу Кремля, відбиратимуть від українського населення останнє зерно збіжжя чи останню краплю молока.

НА УКРАЇНСЬКОМУ ФРОНТІ У ФРАНЦІЇ

Париж. — Сьогодні, як і вчора, всю Францію хвилює альжирська проблема. Нічого в цьому дивного: понад півмільйона синів Франції перебуває в Альжирі, і всі вони виставлені щоденно на небезпеку. А вже давно стало ясно, що війни тієї не виграти без переговорів з підпіллям, і сьогодні вже ведуться таємні розмови емісарів обох сторін. Та нічого певного в тій справі не можна сказати, бо контакти щойно починаються. Навіть окреслених припущень не можна робити, а тому краще написати читачам „Свободи" щось про українське життя.

Воно притихло у Франції вже кілька років тому, коли відплила хвиля переселенців до ЗДА і Канади. Виїхав від нас найактивніший і, можна сказати, найдинамічніший елемент, що дуже підірвало наше життя, не посиливши помітно еміграції за океаном. І тому кожен з нас відчуває певний меляхолійний жаль до Канади й ЗДА: забрали людей, послабили нас, а самі з них користи багато не мають.

Та живий гадає живе, і тому життя у Франції йде в тих формах, в яких може проходити. Початкова паніка, яка змушувала припускати найгірше, ущухла. Деякі осередки завмерли, деякі послабли. Але коли є понад 20.000 українців, то вони мусять жити й мусять себе виявляти. І вони виявляють себе. Як не дивно, але при повному „завмиранні", як дехто з песимістів каже, центральні організації закладають нові клітини. За останній рік Українська Національна Єдність лише в околицях Парижу створила три клітини, а за кілька тижнів матиме ще три.

Це — наявний доказ, що можливості для українського життя у Франції є. І навіть не малі, коли взяти до уваги, що з тих 20,000 українців ледве десята частина була досі зорганізована.

Прикметне також те, що активізується тут уже народжена молодь і постають її організовані клітини в тих осередках, де українських організацій або ніколи не було, або не було після війни. В багатьох бо випадках не було тут і там організацій не через брак українців, а через їх розсвареність. Молодь тих сварок не знає, і не хоче знати їх причин. Вона бавиться разом і разом готова працювати. Це однаковою мірою стосується як до СУМ'у, так і до Організації Української Молоді у Франції (ОУМуФ), що має за собою вже поважні досягнення, а не останнє з них — видання „Історії України" М. Грушевського французькою мовою, що ось-ось буде завершене.

Перед молоддю відкриваються зовсім нові перспективи, до використання яких вона активно готується. Адже це вперше у Франції виростає численне покоління молодих людей, що закінчують високі школи. Вони підуть в життя не відірваними одиницями, як це було перед війною, а як певний кадр, що здобуватиме собі становище. Вже тепер у полагоджуванні багатьох справ має значення наявність кадру, який закінчив військову службу. Коли буде кадр фахівців, це матиме своє поважне значення.

Одним словом, життя не стоїть на місці, і молодь відіграє в ньому дуже важливу ролю. Вона робить певний тиск і на старших і на централі, що майже припинили були свою діяльність і тепер змушені підтягатися за тими, які діяльности не припиняли. Чи не тому, після п'ятьох років мовчанки, повернулись наші організації до справи створення координаційного органу і недавно постав Український Центральний Комітет, що має в назві прикметник „тимчасовий", бо не вирішене ще остаточно питання його структури. Створення УЦК є важливим кроком вперед до пожвавлення життя, а ще більше до активізації зовнішньої діяльности.

Саме на відтинку зовнішньої діяльности є найбільше праці, і тому дуже своєчасно постав тут Український Рух Об'єднання Европи, що вже має за собою поважні успіхи. Перший з них — визнання цієї організації як повноправного члена Европейського Руху, на рівних правах з еміграціями із т. зв. сателітних держав. Роками точилися теоретичні змагання за це, а тепер це пройшло безболісно. Штука тільки в тому, щоб тепер на цьому форумі не послаблювати зусиль і розгортати контакти.

Питання бо позиції української справи на французькому форумі стоїть дуже погано. Франція вважає Росію за свого історичного союзника, що в останніх двох війнах Москва допомагала розбивати страшного німецького молоха. І хоч тепер відносини з Німеччиною і перспективи інші, в душі француза Росія все ж таки залишається приятелем. А тому він зовсім не думає про поділ тієї „єдиної сили, що може шахувати Німеччину". Тепер до цього долучуються міркування, що — мовляв — загрожена Китаєм Росія буде далі нашим природним союзником . . .

В ділянці політики українська справа у Франції не стоїть ніяк. У ділянці культурних зв'язків — ще гірше. Слависти Франції — це або москалі, або москвофіли. Та й, правду кажучи, сил у нас на це мало. Адже від 1922 р. Франція не впускає інтеліґенції, а коли хтось приїхав, то за своїм фахом може працювати хіба інженер, але ні в якому разі лікар чи гуманіст.

Не треба забувати, що Франція була і залишилася твердинею московської білої еміґрації, має давні зв'язки з поляками і все її культурне та політичне життя просочене жидівськими фахівцями, які вважають своїм святим обов'язком за всі кривди, що їх жиди зазнали на сході Европи, вину скидати на українців . . . В таких умовинах дістатися з українською справою на вищий щабель у Франції дуже важко.

Тож нічого дивного, що, коли НТШ запропонувало з нагоди Шевченківського Року відбути спільну наукову сесію з Слов'янським Інститутом Університету, то цей відмовився, дуже чемно запевняючи всяку допомогу й присутність своїх науковців.

Однак, щирих приятелів української справи можна знайти й у Парижі. І в політичному житті, і в науковому світі. Ось такий Моріс Шуман, голова Комісії закордонних справ у парляменті, дуже добре знає українську справу, але він за нас битися не буде. Ось така пані Шерер, професор української мови в Школі Східних Мов, намовляє тут роджену молодь присвячувати себе перекладам з української літератури на французьку мову. Але вона сама за нас цієї роботи не зробить.

І перед нами стоїть питання молоді в такій формі, як воно стояло у ЗДА чи Канаді 30 років тому. Ми бо, як еміґрація у Франції, від американської еміґрації молодші майже на 40 років. А це значить дуже багато.

О. Д-вич

І. Світ

ЛЮБОВ ДО БЛИЖНЬОГО

В сучасному житті, розбурханому пристрастями, ворожнечою та політичними абсурдними вченнями, не легко знайти людей, готових віддати за ближніх усе, включно з своїм життям. Але є такі люди, і є їх чимало. Євангельська заповідь „Люби ближнього твого, як себе самого" знайшла, зокрема, відданого послідовника в особі д-ра Томаса Дулі, який в ім'я цієї любови пожертвував своє життя.

Д-р Дулі народився 1927-го року в ЗДА, в місті Сен Луїс, де здобував початкову й середню освіту. В 1943 - 44 рр. відвідував він університет Нотр Дейм, після чого, як помічник лікаря був покликаний до служби в фльоті. Після укінчення війни вчився в Сорбоні, у Франції. В 1953 р. був покликаний до фльоти, де активно працював в справі евакуації втікачів з північного В'єтнаму.

Картини війни в Індо - Китаї, евакуації та страшної біди, що спала на голови людей, які втікали від червоних, описав д-р Дулі у своїй першій книзі „Врятуйте нас від диявола", що здобула в ЗДА велику популярність.

Страшенна нужда місцевого населення та повна відсутність медичної допомоги так вразили молодого лікаря, що він, після звільнення з фльоти, із грішми, які йому принесла книга, а також з пожертвами американських фармацевтичних фірм, вернувся до Ляосу, де за дозволом уряду зорганізував в селі Нам-Тга поблизу ріки Меґону приватний шпиталь.

Д-р Дулі знайшов собі помічників — трьох колишніх співробітників-моряків. Шпиталь мав повний успіх і довір'я серед населення. В 1957 р. американці передали його ляоському урядові, і д-р Дулі виїхав до ЗДА, щоб там знайти засоби для дальшої праці в джунґлях.

У 1958 році д-р Дулі написав свою другу книжку „На краю завтра", що також стала „бестселером". Разом з пожертвами ця книжка дала йому змогу зорганізувати другий шпиталь, цим разом у Мвонґ-Нінґу, вже від імени організації „Медіко", яка здійснює міжнародну програму лікарської допомоги нужденним країнам.

З часом у південно - східній Азії постало сім шпиталів „Медіко", душею яких був д-р Дулі, що своїм щирим серцем та лагідністю здобував собі загальну любов і повагу.

Останній шпиталь, зорганізований д-ром Дулі, знаходиться в дикому високогірському просмику, яким протікає Меконґ, одна з найбільших рік Азії, що має свій початок в горах Східного Тибету. Отже, біля самого кордону червоного Китаю ведуть свою жертвенну працю американські лікарі, які заміняли вигоди цивілізованого міського життя на примітивні умовини джунґлів.

У серпні 1959 р. д-р Дулі дізнався, що має у грудях пістряк, і виїхав до Ню Йорку, де перейшов складну операцію. Після короткого відпочинку вирушив він з лекціями по всіх стейтах ЗДА. Це була тяжка праця, але дала вона майже мільйон долярів, з якими лікар-християнин вернувся до своїх хворих у закиненому на край світу гірському містечку.

Ще два рази приїздив він до Америки на медичну контролю, відвідав ще тридцять американських міст, в яких прочитав 55 лекцій протягом 34 днів, і знову вернувся до джунґлів, де тисячі людей чекали на його допомогу та пораду.

У листопаді 1960 р. відчувши глибоку перевтому, виїхав д-р Дулі до Гонґ-Конґу, де визначено у нього поважне ушкодження в хребті. Після того він негайно вилетів до Америки, де констатовано у нього повернення пістряка. А 18-го січня ц. р. перестало битися шляхетне серце, яке так гостро відчувало людське горе.

За свою віддану працю в справі евакуації втікачів з Гайфонґу в Індо - Китаї д-р Дулі, наймолодший лікар американської фльоти, дістав орден „Леґіон Меріт". За його жертвенну лікарську працю нагороджено його найвищим орденом В'єтнаму.

Д-р Дулі був одним із тих скромних лікарів-героїв, що, зрікшися особистих вигод, працюють в економічно відсталих країнах Азії і Африки, в умовах жахливих злиднів лікуючи тіла й душі людей. Нам прийшлося спостерігати у пресвітеріянському шпиталі на Формозі самовіддану працю трьох канадійських лікарів, що один з них зовсім старенький, провів там понад 50 років. Про жертвенних лікарів доводилося чути не раз й від тих, хто бачив їх в Азії у шпиталях, утримуваних европейськими Церквами. Але це вже інша тема.

ТИ ВВІЙШЛА . . .

Ти ввійшла до салону,
де іскривея сміх,
Де склянки брязкотіли
розрізненим хором.
І тремтіла троянда
на грудях твоїх
Під чиїмсь невідступним
настирливим зором.

Контрабасу гудіння . . .
Окремі слова . . .
Клапті п'яних розмов,
суперечок, привітів . . .
І була ти в юрбі —
як троянда жива
Серед штучних, з паперу
майстрованих квітів.

Розпливалась, плескалась
людська течія.
Докучала веселість,
як муха базарна.
І не знав я: журитись,
що ти не моя,
Чи радіти, що ти
так незрівняно гарна!

АНДРІЙ ВЕРЕСЕНЬ

З НАШИХ БУДНІВ

АЙКОВІ НА ПРОЩАННЯ

Вісім літ стукнуло з того часу, коли в „Свободі" появився мій фейлетон п. з. „Ґуд бай, містер Президент!", в якому я прощав містера Гарі Трумана, що тоді дякував за службу, а вітав генерала Д. Айзенгавера, що обіймав посаду в Білому Домі. Вісім років стукнуло, як один день, і ось приходиться казати „ґуд-бай" нашому Айкові... Цього фейлетона я присвячую йому не лише з журналістичного обов'язку і з симпатії до старшого пана, але теж тому, що Айзенгавер був першим президентом З'єдинених Держав, якого я власноручно, можна сказати, вибирав і вибрав, як прибраний син і громадянин цих „контрів". Я мав добру волю й охоту зробити цю саму прислугу його заступникові, Ричардові Ніксонові, в минулому році, та, цим разом, не вийшло діло: колеґа Василь Качмар з Нюарку на малий волосок переголосував мене і президентом вийшов милостиво нам нині урядуючий в Білому Домі, Джан Ф. Кеннеді.

От, цікаво спостерігати, на чому базують „люди такі, як ми" свої симпатії, чи антипатії до того, чи іншого мужа, конкретно кажучи — до бувшого і теперішнього президента. Не буду далеко шукати за прикладом, згадаю хоч би мою дорогу сусідку і представницю старшої еміґрації, пані Татушиху... Вона, сердешна, мала звичку заливатись сльозами, як лише на екрані телевізора появилось добряче обличчя Айкове, ще поки він відчинив рота. Самозрозуміло, пані Татух далека була від того, щоб студіювати виборчу плятформу однієї, чи другої партії. Її не цікавили справи бюджету, державної оборони, фармерська політика, чи допомога недорозвиненим країнам. Вона любила Айка передусім за те, що він був, за її словами, „такий найс чоловік", достойний, добрий муж, батько і дідо внукам.

Правда, вона мала ще одну, особливу причину, наділяти старшого пана своїм довір'ям і теплими почуттями: вірити не хочеться, але ж Айк із виду був зовсім подібний до її покійного чоловіка.

І тільки з любови й пошани до Айка дорога пані Татух віддала свій голос за Ніксона, уважаючи його ніби другим сином Айковим... Що ж до п. Кеннеді (тоді ще тільки кандидата на президента) то її політичні застереження до нього, обмежувались головно до того, що вона не любила його хлоп'ячої фризури і способу говорення. „Чого це він так шепелявить?" — обурювалась, бувало, пані Татух, прислухаючись дебаті обидвох суперників на телевізії.

І рясні сльози котилися її по лицях, коли вона слухала прощальної промови Айка з Білого Дому... Старший пан розставався з американським народом справді так, як добрий батько з дітьми, відходячи по 50-ти роках служби для цього народу на заслужений відпочинок. „Ой, якже ж він красно балакав!" — зідхала моя сусідка, втираючи заплакані очі, з промови Айка зрозуміла тільки кінцеві його слова: „Тенк ю енд ґуд найт!"

Ікер

Леся Лисак

МАРІЯ МАГДАЛИНА

(3)

Яких два тижні згодом, пізно ввечері хтось настирливо застукав до Романових дверей. Роман, трохи вагаючись, відчинив. У скупій смужці світла, що продиралося від прислоненої газетою лямпи, став Залізний. З настовбурченим волоссям, у розстібнутій сорочці й незашнурованих черевиках він виглядав карикатурно. Задиханий й переляканий, прохрипів:

— Провокація . . . нощо ви сказали їй про мене?

— Сказав? Кому? — здивовано підвів очі Роман.

— Ну, тій, що волочиться з німцями. Тій вашій протеґованій „Мірі".

— Ну, знаєте . . . — підкинув головою Роман — нічого подібного. Вона взагалі не знає що ви тут . . .

— Не кажіть, — [illegible] звався Залізний, — вона мусить знати про все . . . вона ж була в мене . . .

Залізний забігав по кімнаті, немов чогось шукаючи.

— Маєте щось закурити, Романе? Я трохи зденервувався, — він глянув на черевики, потім відрухово пригладив волосся. — Уявляєте собі . . . в цій порі . . . — і, не докінчивши фрази, вигукнув: — Я й забув, що маю цигарки в кишені!

— Та розказуйте доладу. — голос Романа звучав не так здивовано, як сердито.

— Я вже роздягнувся, — Залізний прикурив цигарку, — коли чую якісь голоси на вулиці. Властиво, спершу я почув, що під хатою затрималося авто . . .

— Вона приїхала автом. — [illegible] Роман.

— З німцями. Їх було може три, може чотири, я не бачив, чув лише голоси. Вони остались в авті, а вона сама прийшла. Розумієте, так собі прийшла, якби до якогось знайомого. Я прямо остовпів, не знав, що з собою робити . . .

— Облиште особисті враження! — Роман вхопив Залізного за рукав. — Що вона вам сказала?

— Сказала, щоб я випровадився з міста, бо . . . чекайте, якого то слова вона вжила . . . ага, сказала: „бо буде буба". Ви чули колись щось подібне? Як до якогось дітвака!

— Так без жадного вступу? — викрикнув Роман.

— Та ні, вона спершу спитала, чи мене звуть „другом Залізним", — він закашляв — Уявляєте собі, ми — розконспіровані. Адже про мене знають тільки . . .

— Облиште! — перервав Роман. — Треба щось робити. Ті, з якими вона приїхала, були ґестапівці?

— Я ж вам казав, що їх не бачив, — на згадку про Ґестапо Залізний закліпав очима

— Ні, мені здавалося, що це було військове авто. Ви ж казали, що вона є коханкою якогось полковника чи генерала.

— Я вам нічого подібного не казав! — люто відрубав Роман.

— Я мушу негайно тікати! — Залізний знов почав нишпорити в кишені, шукаючи цигарки.

— Пождіть, це все, що вона вам сказала? — Роман не приховував свого роздратування. — Ні про кого більше не згадувала?

— Я ж уже вам сказав: вона радила, щоб я попередив усіх, що будуть арештування.

— Перепрошую! — крикнув Роман. — Я це чую перший раз . . .

— Ну, забув, — здвигнув плечима Залізний. — Зрештою, чи можна їй вірити?

Роман глянув з-підлоба.

— Я думаю, що обережність не зашкодить! — процідив сухо. — Не тільки вам, друже Залізний, але й нам усім . . .

Роман почав стелити ліжко.

— Переночуйте в мене, а завтра . . .

Він зробив якийсь неокреслений рух і замовк.

*
* *

Вони зустрілися несподівано по кільканадцятьох роках, на нюйоркському летовищі. Стояли один проти одного немов люди, що пробудилися нагло зі сну. Залізний опритомнів перший, простягаючи пухкаву руку.

— Ну, подумайте! Що ви тут робите? Я чув, що вас убили.

Роман скривив обличчя, що мало означати усмішку:

— Приїхав на кілька тижнів з Німеччини.

— Ааа, розумію! — Залізний покивав значучо головою. — Приїхали в справах. Ну, як там, розказуйте . . . Скільки це вже літ ми не бачилися, що за несподіванка!

Роман виразно не мав охоти до балачки. Він відступив вбік, роблячи місце прохожим і, вдаючи посміх, сказав:

— Мій літак відлітає за десять хвилин. А ви живете в Ню Йорку?

— Так, я саме відпроваджував дружину. Вона поїхала до своїх батьків. Ну, знаєте, я очам не повірив, як вас побачив . . . — Залізний знову перейшов на скоромовку: — Роман чи не Роман, думаю собі, хоч властиво ви дуже мало змінилися. Чекайте, може зайдете до мене? Поїдете наступним літаком . . . яка вам різниця? Поговоримо. Ах, скільки ми маємо сказати один одному!

— Не можу, — рішучо відказав Роман, — на мене чекають.

— А так, так. . . — Залізний ніби почав розуміти, що Роман невдоволений з цієї зустрічі. — Ви все вірні ідеалам. Хвалиться, хвалиться. Бо я, бачите . . . як би вам сказати . . . я вже не дуже в курсі справи . . . Розумієте, одружився, є діти, родинні обов'язки, та й саме життя в Америці . . . це не те, що в Европі . . .

— Не хочу спізнитися до літака, — вдруге перебив Роман.

— Я вас відпроваджу, — Залізний затупцював коло Романа, — дайте вашу валізку . . .

— Ні, ні, я сам понесу! — запротестував Роман.

— А хто там лишився із знайомих? — кидав поспішно словами Залізний. — Ну, але ми пережили! — вигукнув він патетично і вмить зніяковів, схопивши здивовані погляди прохожих. — Пам'ятаєте, як мене хотіли арештувати, а та провокаторка, знаєте, Міра . . . — він перебив самого самого себе. — Знаєте, що з нею сталося? Німці її розстріляли!

Роман зупинився і змірив Залізного довгим поглядом.

— Хто вам це сказав?

— Один з наших, що був у партизанці . . . На власні очі бачив, як її розстрілювали!

— Він зле бачив, — криво посміхнувся Роман.

Очі Залізного заокруглилися здивуванням:

— Та невже? Вона живе?

Роман зігнорував запит. Дивлячись понад голову Залізного, він почав говорити немов якусь завчену лекцію:

— Багато фактів виглядає в дійсності інакше, як ми собі їх уявляли. Поняття так званої чесности і нікчемности це дуже умовні речі, коли брати до уваги час і обставини подій.

— Та чекайте, ми говорили про Міру! — перебив Залізний. — Я твердю, що це була креатура . . . Ви ж самі знаєте . . . їздила, бавилася з німцями, а ми . . .

Роман не дав Залізному докінчити. Він глянув йому прямо в вічі й процідив крізь зуби:

— Так, я знаю. Коли б вона не попередила вас про арештування, ми зустрілися б не тут, а там, де розстрілювали... Останні слова заглушив гучномовець, і Залізний, мабуть, їх не чув.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ ВІДЗНАЧАЮТЬ РОКОВИНИ 22-го СІЧНЯ

В ЙОНҐСТАВНІ

Йонґставн, Огайо. — Минулої неділі, 22-го січня, ця громада відзначила рівночасно роковини 22-го січня та 20-річчя нашої політичної репрезентації, УККомітету. З цієї нагоди відбувся бенкет з відповідною програмою й при участі 300 осіб. Започаткував імпрезу молитвою вч. о. Іван Малащук, а Стенлі Юрчишин відспівав американський державний гимн. Проводив Святом адв. Михайло Юрчишин, голова Відділу УКК Йонґставну та Магонського повіту. В імені посадника Йонґставну, що ще не був повернувся з інавґураційних врочистостей, вітав приявних адв. Михайло Косач, а посадники двох сусідніх міст, Кемпбел і Крочерс, самі виголосили свої привітання. Святочну промову, заторкуючи в ній і ряд актуальних справ і проблем, виголосив віце-президент УКК адв. Михайло Пізнак з Ню Йорку. Крім згаданих промовляли ще: суддя стейтового апеляційного суду Джан Данигіл, д-р Роман Стахура та адв. Мих. Ярош, що представляв репрезентантів поодиноких поневолених Москвою народів. Приявні, на заклик вч. о. Сильвестра Гладкого з Воррену, вшанували пам'ять померлого Митрополита Кир Константина Богачевського. У мистецькій частині імпрези виступали мандолінова оркестра СУМА під проводом Марії Чепак, скрипалька Геральдина Ярош і піяністка Альфреда Ромбел та артистична група родини Стинь. Імпрезу закінчено співом „Ще не вмерла Україна".

В ВІЛМІНҐТОНІ

За прикладом багатьох інших українських громад в Америці, в цьому році над будинком управи міста Вілмінґтону в дні 22-го січня гордо повівав синьо-жовтий український прапор, поруч зоряного американського. Доручення виставити цей прапор дав посадник міста Джан Бабяж, що також підписав проклямацію, проголошуючи 22-го січня Днем Української Незалежности. Проклямація була підписана в приявності української делеґації, до якої входили голова місцевого Відділу УКК п. Іван Книгиницький та секретар місцевого 137-го Відділу УНСоюзу п. Петро Щирба, мол. Того ж дня відбулася відповідна імпреза, на якій головну промову виголосив мгр. Іван Базарко з Ню Йорку.

● **Авторський вечір Ярослави Сосенко - Острукової** відбудеться в Літературно - Мистецькому Клюбі в Ню Йорку в п'ятницю, дня 27-го січня ц. р., у приміщенні Клюбу. Уривки із нової повісти „Провалля", що вийде найближчим часом із друку, читатиме авторка і крім неї артистка Клявдія Гош. Початок о год. 8-ій веч.

Вищі стипендійні студії слов'янських мов і сходознавства в Сиракюзькому університеті

В дні 8-го лютого 1961 р. минає реченець для вношення прохань тих студентів, які плянують розпочати або продовжувати вищі студії славістики або сходознавства (Совєтознавства), в Сиракюзькому університеті вже в літньому семестрі 1961 р., згл. в академічному році 1961—1962. Прохання треба слати до Відділу Слов'ян. мов або до Школи Совєтознавства при Сиракюз. університеті — на приписаних формулярах, які на бажання висилаються деканати обох шкіл. Але ще краще приїхати до Сиракюз особисто, щоб на місці про все розпитати. Точні адреси тих шкіл ми подали давніше (гл. „Свобода", з 28. грудня 1960 р.). Щоб однак уникнути зайвої витрати часу й можливо гроша — сьогодні подаємо вже точніше вимоги, які ставиться до аплікантів:

1. Згідно з законом, бажаючі дістати стипендію (себто дарове навчання, плюс $2,700 річно) — студенти мусять бути громадянами ЗДА. 2. Мати принаймні ступінь бакалавра на час, коли почнеться стипендія (себто мусять мати диплом закінчення нижчих студій в одному з американських чи евент. канадійських коледжів або університетів. 3. Бути прийнятим до Вищої Школи; про що остаточно рішає департамент Виховання у Вашингтоні. 4. Цілковито присвятитись студіям, залишивши іншу працю. 5. Кандидат мусить мати солідні основи з тієї мови, навчання якої хоче продовжувати. При чому першенство дасться тому, для якого дана мова не є матірною. Але, якщо напр. українець, який знає добре в слові та письмі українську мову, а до того ще й інші мови, вибирає студії сходознавства (а не мовознавство) — себто історію, економію, і т. п. Схід. Европи, то для такого знання української й інших мов, є великим плюсом для прийняття. — На жаль, всі наші европейські абсольвенти, яким уже давно минуло 35 літ, та які не мають американ. дипломів, на ці стипендії ледви можуть числити. Розуміється, що кращі вигляди на прийняття, мають кандидати з високими оцінками в попередніх студіях, згл. ті, які вже мають поза собою і маґістерські студії та приготовляються до докторського диплому.

Це добра нагода для молодих і здібних людей, з попередніми американ. студіями, які тепер бажали б присвятитися всеціло вищій науці, щоб у майбутньому стати університетськими професорами, згл. зайняти відповідні місця в державній чи суспільній ділянках.

Якщо б хто з наших кандидатів заїхав у Сиракюзи, то радимо для кращої орієнтації зайти до мґр. Івана Гвозди S. U. Maxwell Hall; згл. подзвонити на приватну адресу: GR 5-1882, або до автора повищих рядків у Головній Університетській бібліотеці.

Понижче подаємо в англ. оригіналі заяву Сиракюзького університету про реченець вношення прохань.

І. Городецький

(ло) Згідно з пляном "National Defense Education Act. Modern Foreign Language Fellowships at Syracuse University, в академічному році 1961-62-будуть признані семестральні або річні стипендії для заавансованих студентів, які схочуть вивчати одну із т. зв. критичних слов'янських мов.

До „критичних мов", згідно інформації Стипендійного комітету для модерних мов при Сиракюзькому університеті, зараховуються такі мови: російська, польська, українська, болгарська, чеська і сербо - хорватська (в порядку, як вичислено). В додатку до науки мови й літератури студенти можуть поширювати свої знання з історії Росії й СРСР, економіки і т. п. Аплікації, що повинні бути вислані не пізніше як 8 лютого 1961 р., стосуватимуться стипендій на літній семестер 1961 р. й на академічний рік 1961/62. Засаднича стипендія на семестер складається з покриття коштів студій, всяких оплат і суми $450. Річна стипендія виносить $2,250 і покриття всіх студ. оплат. Подання можуть вносити студенти, які зацікавлені студіями модерних мов, передовсім вище згаданих, за винятком тих, які студіюють французьку, німецьку, італійську чи еспанську мови: ці останні є виключені від стипендій у названому в горі стипендійному фонді. Від кандидатів вимагається: громадянство ЗДА або статус постійно живучого в цій країні; готовість зложити присягу льояльности до ЗДА; щонайменше бакалавреат або його відповідник. Є побажаним, щоб майбутні стипендіяти не обмежувались виключно до студій мови, але поширили своє знання на країну, мову якої вивчають. Подання треба спрямовувати на адресу:

Professor Clayton L. Dawson. Chairman, NDEA Modern Language Fellowship Committee. 200 Hall of Languages, Syracuse University, Syracuse 10, N.Y.

● **КНИЖКИ** ●

Перед 30-літтям 21-го Відділу СУА в Бруклині, Н. Й.

Дня 10-го травня 1930 року заложено 21-ий Відділ Союзу Українок Америки в Бруклині. Зорганізовано його стараниям голови п. Олени Лотоцької та при помочі нашого місцевого відомого діяча п. Юліяна Павчака. П. Павчак бачив велику потребу жіночої організації, тому допомагав зорганізувати 21-ий Відділ.

Першого року Відділ мав 45 членкинь. В початках праця у Відділі не ішла складно, бо перші жінки піонерки не мали досвіду, але з часом членкині набрали досвіду та відважніше бралися до праці, пам'ятаючи, що взяли на себе обов'язок і треба його сповнити.

З часом число членства зросло, і сьогодні наш Відділ має 95 членкинь. Праця проводу і членства була досить всестороння. Улаштовувано різні імпрези, як театральні вистави, концерти, Свята Матері, Свята Батька та інші. Наше членство брало і бере активну участь в улаштовуванню національних Свят, протестаційних вічах і Походах Льояльности.

Наші членкині помагали в будові Українського Національного Дому в Бруклині, вступали в члени церковних організацій і працювали для розвитку і добра церкви св. Духа. Усі запроцьовані з імпрез гроші жертвували на добродійні цілі. Посилали жертви на Рідну Школу і читальні. „Просвіти" в рідному краю. Жертвували на місцеву церкву, Семінар в Стемфорді і Вашинґтоні, Червоний Хрест. Відділ піддержував акцію Українського Допомогового Комітету, висилав пачки з одягом і харчами та ліками для скитальців і досьогодні є членом ЗУАДК-у. Піддержує акцію Українського Конґресового Комітету. Жертвував на Повстанську Армію, на вдови і сироти, висилає датки до Централі на фонд „Мати і дитина".

На фонд будови нашої парафіяльної школи Відділ жертвував $1,000 і бере активну участь в збірці на будову школи. В 1939 році 21-ий Відділ посилав поміч на Закарпатську Україну через Союз Українок у Львові. Щоб познайомити американців з українською справою, Відділ закупив відповідні англійські книжки в книгарні „Свободи" і дав їх до американської бібліотеки, за що одержав подяку. Відділ вислав поміч Родині Біласа і Даниляшина. На ті всі благородні цілі жертвував наш Відділ понад $12,-000 за 30 років свого існування. Першою головою нашого Відділу була бл. п. Анна Тижник. По одним році головою були пані: Ксеня Дика, Анастазія Глушко, Бішко Марія. Два роки головою була Анастазія Слободян, 11 років головою була Катерина Баран, а 14 років Анна Бодак, — тепер почесна голова Відділу.

Щира подяка усім урядничкам, головам, секретаркам, скарбничкам і всім іншим членкиням, які щиро працювали і працюють для добра нашої організації, і добра всього українського народу, а найбільша подяка належиться нашій голові СУА — пані Олені Лотоцькій, що вона подбала про нас і не жаліла свого труду та зорганізувала нас і показала дорогу до спільної праці для добра всього українського народу.

В неділю 29-го січня ц. р., 21-ий Відділ СУА в Бруклині відзначає своє 30-річчя окремим Бенкетом, який відбудеться в Українськім Національнім Домі при вул. Гренд і Дріґґс Евню, о годині 5-ій по полудні. Запрошуємо на цей Бенкет всіх, щоб гідно відзначити цей рідкісний Ювілей.

Зар.

● **26-річний Жорж Ніва**, французький студент, який під час своїх студій у Москві познайомився і заручився з 22-річною Іреною Івінською, донькою секретарки покійного письменника Бориса Пастернака, рішуче заперечує, наче б Івінська могла допуститись злочинів, за які большевики засудили її на 10 років в'язниці на Сибірі. Большевики закинули їй отримування крадькома з-закордону грошей за видані за кордоном книжки Пастернака. Ніва мав повінчатись з Іреною Івінською ще 20 серпня мин. року, але йому відмовили продовження візи і він мусів виїхати. Швидко після того арештували маму й доньку. Ця остання дістала 3 роки в'язниці.

Впр. о. Вол. Краєвський найменований на нового протоігумена оо. Редемтористів в ЗДА і в Канаді

Вінніпеґ, Ман. Канада. — Як повідомляє часопис „Поступ", на місце дотеперішнього протоігумена оо. Редемптористів, о. д-ра Вол. Маланчука, якого номіновано на єпископа-екзарха для українців католиків у Франції, Генеральна Курія Чину оо. Редемптористів в Римі, вибрала протоігуменом для східньої вітки оо. Редемптористів на цьому північному континенті Впр. о. Вол. Краєвського. О. Краєвський був востаннє настоятелем монастиря тих же отців в Торонто, і парохом тамошньої церкви Пресв. Евхаристії. О. Краєвський нар. 7. липня 1902 р. в Березці, перемиського повіту, в Західній Україні. По матурі вступив до Чину оо. Редемптористів і зложив свої монаші обіти 28 серпня 1924 р. Потому студіював філософію і богословіє у Семінарії Отців Редемптористів в Бельгії, і був рукоположений 15-го серпня 1929 р. Як священик вчив він в Малій Семінарії тих же Отців у Збоїськах, і був там помічником о. директора. На доручення своїх вищих настоятелів від'їхав 1936 р. на цей континент і був місіонарем у Канаді і ЗДА. В міжчасі о. Краєвський займав різні домашні уряди Чину, як дорадника й економа. В 1949 році був назначений парохом та настоятелем новоствореного монастиря отців Редемптористів у Нюарку, Н. Дж., де він поміг багатьом українцям біженцям переїхати з Европи до Америки. В Нюарку парохія св. Івана Хрестителя вибудувала за його стараниям гідну і простору цілоденну школу на 600 дітей; там теж закупив о. Краєвський терен під будову нової церкви і нового монастиря.

● **Єрейські свячення шістьох питомців Української Папської Колеґії ім. св. Йосафата в Римі** відбулися під час архиєрейської Служби Божої в колеґіяльн. каплиці на Різдво 7 січня ц. р. Висвячував архиєпископ кир Іван Бучко і на священиків були висвячені диякони Яків Креспо, Олександер Дзерович, Маріян Давидко, Володимир Бойчук та Ігор Мончак. Водночас були висвячені 10 студентів оо. Василіян на дияконів.

ОГОЛОШЕННЯ

Згідно з рішенням Управи 153-го Відділу УНСоюзу у Филаделфії, — ЧЛЕНСЬКІ ВКЛАДКИ від Членів Відділу приймаються секретарем або касиром Відділу в домівці Спортового Товариства „ТРИЗУБ", при вул. Н. Брод, ч.: 4930, кожної НЕДІЛІ, від год. 11-ої перед пол. до год. 1:30 пол., починаючи від місяця січня 1961 року,

Проситься всіх Членів прийняти це оголошення до відома і піти Управі Відділу назустріч.

УПРАВА

Західня Німеччина заповідає нав'язання офіційних переговорів з Польщею

Бонн. — Появився урядовий комунікат, що західньо-німецький уряд розпічне незабаром переговори з комуно-польським урядом „офіційними шляхами". Це вперше за післявоєнні роки, що уряд канцлера Конрада Аденауера визнав за потрібне офіційно переговорювати з комуно-польським урядом, що його формально не визнає і не втримує з ним дипломатичних взаємин. Єдиним реальним зв'язком між тими двома країнами є обмежений торговельний договір, підписуваний щороку на час одного року. Цей останній комунікат появився швидко після того, як генеральний директор закладів Круппа, Бертольд Байц відвідав вдруге впродовж одного місяця Варшаву й звітував Аденауерові про свої розмови з комуно-польськими правителями. Західні газети переконані, що в переговорах про встановлення торговельно-консулярних станиць в Західній Німеччині та в Польщі, чи навіть про нав'язання нормальних дипломатичних зв'язків, не буде мови про західні польські кордони Одри-Нісси які є найболючішим предметом спору між тими двома країнами.

Торговельна Палата вважає програму Кеннеді занадто коштовною

Вашингтон. — Рада Стейтових Торговельних Палат передбачає, що „економіка ЗДА дійшла б до буму і до банкрутства, коли б президент Кеннеді здійснив плян своїх економічних дорадників та збільшив федеральний бюджет понад ту суму, яку предложив президент Айзенгавер Конґресові, і яка мала б винести коло $81 більйона". Так твердив директор дослідного центра при Раді Торговельних Палат Юджін Ф. Рінта. Уряд президента Кеннеді плянує збільшити ту суму в федеральному бюджеті, яку запропонував Айзенгавер в бюджетовому зверненні. На думку директора Рінти Кеннеді не повинен збільшувати федерального бюджету, якщо не хоче, щоб економіка країни нагло збільшилася, але це штучне зростання господарки пізніше закінчилося б новою господарською знижкою. Голова Торговельної Палати Артур Г. Мотлі виступив проти того, щоб медична допомога старшим особам відбувалася в рямках соціяльного забезпечення, бо тоді треба б збільшити вкладки до соціяльного забезпечення, а проти цього заявляються працедавці.

РОЗШУКИ

МИХАЙЛО ДЕРКАЧ
просить відгукнутись на його адресу:
1146 Dewey Ave.
Los Angeles 6, California
пана доктора
ІВАНА ЯЦУХ.

В дуже важній справі Марія Андреїв пошукує Триполка Володимира, сина Анісіловича, рік нар. 1903 в місті Харкові. Він сам, або хто знає місце його перебування хай ласкаво зголосять на адресу: Mary Andreiw, 2205 W. Rice St., Tel: AR 6-3129, Chicago 22, Ill.